

2.2. ĐẠO ĐỨC NGHỀ NGHIỆP CỦA NGƯỜI LÁI XE Ô TÔ

2.2.1. Khái niệm chung về đạo đức nghề nghiệp

Đạo đức nghề nghiệp là sự thể hiện những phẩm chất đạo đức người làm nghề, hành vi ứng xử với khách hàng, với những người có liên quan, với xã hội, nhằm đem lại lợi ích cho người khác và cho xã hội để từ đó người làm nghề được mọi người và xã hội quý trọng, tôn vinh, phát triển nghề nghiệp lâu bền. Có thể nói: *Đạo đức nghề nghiệp là sự kết hợp giữa đạo đức truyền thống và những quy tắc, chuẩn mực ứng xử phù hợp với các quy định của pháp luật, những quy ước đã thành “lệ” trong nghề nghiệp đó.*

Mỗi ngành nghề có những đặc điểm khác nhau và mỗi người ở từng vị trí khác nhau trong công việc cũng cần có trách nhiệm, đạo đức nghề nghiệp khác nhau, thầy thuốc phải có lòng trắc ẩn, thầy giáo phải là người mô phạm, nhà báo phải trung thực, nhà chính trị phải có lòng nhân hậu đặc biệt với nhân dân; Người làm nghề xây dựng khác với người làm nghề môi trường, người làm nghề y tế, người làm nghề vận tải... Người làm nghề nào phải có những chuẩn mực ứng xử phù hợp với nghề đó và được thể hiện bằng những quy chế, quy ước hay sự thỏa thuận với nhau về chuẩn mực đó.

Mỗi nghề cụ thể, cần phải có đạo đức, lương tâm phù hợp với nghề nghiệp của mình, đó là đạo đức nghề nghiệp. Đạo đức nghề nghiệp điều chỉnh hành vi con người một cách tự giác và sâu rộng. Người làm nghề có đạo đức nghề nghiệp sẽ làm cho nghề nghiệp của mình phát triển bền vững, xã hội và đồng nghiệp kính trọng, thu hút được khách hàng, kinh doanh phát triển và đóng góp nhiều cho xã hội.

2.2.2. Đạo đức nghề nghiệp của người lái xe ô tô trong kinh doanh vận tải bằng xe ô tô

Đạo đức của người lái xe ô tô trước hết phải bao gồm đầy đủ những phẩm chất đạo đức cơ bản của mỗi người Việt Nam như đã nêu ở điểm 1.2.3. chương I và truyền thống đạo đức của mỗi người Việt Nam theo tư tưởng của chủ tịch Hồ Chí Minh như đã nêu ở điểm 1.2.4. chương I. Tuy nhiên, do đặc điểm hoạt động nghề nghiệp, người lái xe ô tô kinh doanh vận tải còn phải có các phẩm chất đạo đức nghề nghiệp như:

Tính tổ chức, kỷ luật, chấp hành pháp luật, có tác phong làm việc công nghiệp, giúp đỡ

mọi người, độc lập công tác và có tinh thần khắc phục khó khăn.

Kinh doanh vận tải bằng xe ô tô, khác với các ngành nghề kinh doanh khác ở chỗ phạm vi kinh doanh không cố định, hoạt động trên địa bàn rộng và luôn gắn với người lái xe ô tô.

Nghề lái xe ô tô trong kinh doanh vận tải bằng xe ô tô, là một nghề có mối quan hệ với nhiều người; Là một nghề kỹ thuật nhưng lại gắn với quá trình kinh doanh, tiếp xúc trực tiếp với khách hàng; Là một nghề thường xuyên gắn với sự an toàn tính mạng, tài sản của khách hàng; Là một nghề mà môi trường làm việc phân tán, rất khó khăn phức tạp, nặng nhọc và mang tính độc lập cao. Vì vậy, người lái xe ô tô phải có đạo đức nghề nghiệp phù hợp với tính chất của ngành nghề kinh doanh vận tải bằng xe ô tô.

Đạo đức nghề nghiệp của người lái xe ô tô trong kinh doanh vận tải bằng xe ô tô được khái quát qua 8 tiêu chí cơ bản như sau :

1) Luôn ghi nhớ và thực hiện lời dạy của Bác Hồ “Yêu xe như con, quý xăng như máu”.

- Có yêu xe như con, mới quản lý và giữ gìn xe tốt; bảo dưỡng xe đúng quy định để xe sử dụng được lâu bền; chuẩn bị xe chu đáo để xe đi đến nơi, về đến chốn, bảo đảm an toàn và đúng thời gian.

- Quý xăng như máu là thể hiện đức tính tiết kiệm, người lái xe biết sử dụng nhiên liệu đúng mục đích, không lãng phí, bảo vệ môi trường, từ đó làm hạ giá thành vận tải, kinh doanh vận tải mới có hiệu quả.

2) Nắm vững các quy định của pháp luật có liên quan đến hoạt động vận tải đường bộ và tự giác thực hiện đúng các quy định đó, lái xe an toàn.

Đối với người lái xe ô tô, trong quá trình điều khiển xe khi thực hiện nhiệm vụ, tham gia giao thông thường liên quan đến các quy định của Luật Giao thông đường bộ, các quy định trong kinh doanh và các quy định pháp luật khác. Vì vậy, người lái xe ô tô phải hiểu và thực hiện đúng quy định của pháp luật, lái xe an toàn.

3) Cần có thái độ thân thiện, hợp tác, sẵn sàng giúp đỡ đồng nghiệp trong mọi hoàn cảnh khó khăn, hoạn nạn.

4) Có mối quan hệ đúng mực, nghiêm túc đối với người thi hành công vụ như:

Đối với các nhân viên cảnh sát, thanh tra giao thông, người lái xe ô tô phải giữ thái độ tôn trọng, cầu thị, nếu sai thì nhận và sửa sai, chấp hành xử phạt. Nếu đúng phải trình

bày, giải thích rõ, không tiếp tay cho tiêu cực và có thái độ đấu tranh chống tiêu cực.

5) Tôn trọng người cùng tham gia giao thông đường bộ và có ý thức bảo vệ môi trường

Trong mối quan hệ với những người sử dụng chung đường, người lái xe ô tô phải tôn trọng, nhất là sự an toàn cho người đi bộ, hãy lái xe một cách thận trọng, giữ khoảng cách an toàn, chỉ bấm còi khi thật cần thiết để cảnh báo và tránh tai nạn có thể xảy ra, không bấm còi trong các trường hợp khác, không bấm còi to khi đi qua khu dân cư, trường học, bệnh viện, những chỗ đông người hay vào ban đêm làm ảnh hưởng đến mọi người. Khi gặp đường bụi, đường ngập nước cần giảm tốc độ để tránh ảnh hưởng cho người cùng tham gia giao thông trên đường... Khi họ gặp khó khăn phải có trách nhiệm, tạo điều kiện giúp đỡ họ.

6) Thực hiện đầy đủ trách nhiệm với khách hàng

- Với hành khách: Coi khách hàng là người thân, là đối tác tin cậy, phải có thái độ lịch sự, tôn trọng, thân mật. Giúp đỡ những người có hoàn cảnh khó khăn, người già, người khuyết tật, phụ nữ có thai, có con nhỏ và trẻ em. Thực hiện đầy đủ trách nhiệm của người vận tải, bảo đảm đầy đủ quyền lợi cho khách đi xe.

- Với khách hàng (chủ hàng): Cần có thái độ hợp tác, thực hiện đầy đủ trách nhiệm của người vận tải tạo điều kiện giúp đỡ khách hàng, bảo quản hàng hóa tốt.

7) Có ý thức tổ chức kỷ luật và trách nhiệm xây dựng đối với doanh nghiệp

- Luôn luôn xác định trách nhiệm xây dựng doanh nghiệp, không làm việc gì ảnh hưởng tới uy tín, lợi ích của doanh nghiệp.

- Có ý thức chấp hành mệnh lệnh của người lãnh đạo, quản lý, điều hành doanh nghiệp, chấp hành các nội quy, quy chế của doanh nghiệp.

8) Luôn tu dưỡng bản thân, có lối sống lành mạnh, khiêm tốn, có văn hóa, có tác phong làm việc công nghiệp, không tham gia vào các tệ nạn xã hội.

Trong các mối quan hệ mà người lái xe ô tô phải thường xuyên tiếp xúc, mỗi mối quan hệ có những chuẩn mực ứng xử riêng, phù hợp. Nếu người lái xe ô tô thực hiện đầy đủ các chuẩn mực ứng xử là đã thực hiện tốt đạo đức nghề nghiệp của mình.

2.3. TRUYỀN THÔNG CỦA NGÀNH VẬN TẢI BẰNG XE Ô TÔ

2.3.1. Sự ra đời và phát triển của ngành vận tải bằng xe ô tô

Ngay sau khi “Cách mạng Tháng 8” vừa thành công, ngày 28/8/1945 Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ký Nghị định số 41, thành lập Bộ Giao thông công chính trong Chính phủ lâm thời. Ngày 6/1/1946, cuộc tổng tuyển cử đầu tiên được tiến hành trong cả nước bầu ra Quốc hội. Sau đó, ngày 13/4/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Sắc lệnh số 50 cử kỹ sư Trần Đăng Khoa làm Bộ trưởng Bộ Giao thông công chính thuộc Chính phủ nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

Ngày 25/12/1951, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ký Sắc lệnh số 72/SL *thành lập Sở Vận tải* thuộc Bộ giao thông công chính, từ đó ngành vận tải ô tô chính thức ra đời.

Đến nay, ngành Giao thông vận tải Việt Nam đã có 65 năm và ngành Vận tải ô tô Việt Nam đã có gần 60 năm tồn tại, phát triển, qua các thời kỳ:

- 1) Giai đoạn 1945 – 1954: Giao thông vận tải phục vụ kháng chiến chống thực dân Pháp.
- 2) Giai đoạn 1954 – 1964: Giao thông vận tải xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và chi viện cho miền Nam.

Ngày 20/9/1955, Quốc hội đã ra Nghị quyết tách Bộ Giao thông công chính thành Bộ Giao thông bưu điện và Bộ Thủy lợi kiến trúc.

Ngày 30/4/1959, Bộ Giao thông bưu điện ra Quyết định số 91-QĐ *thành lập Cục Vận tải đường bộ*.

- 3) Giai đoạn 1964 – 1975: Giao thông vận tải chống chiến tranh phá hoại miền Bắc của đế quốc Mỹ và chi viện cho giải phóng miền Nam.

Ngày 04/7/1974, Chính phủ đã ban hành Quyết định số 158/CP về “Cơ cấu tổ chức của Bộ Giao thông Vận tải” và *Cục Vận tải đường bộ được đổi tên thành Cục Vận tải ô tô*. Bộ phận chuyên trách vận tải thô sơ và nông thôn miền núi được chuyển về Vụ Giao thông nông thôn thuộc Bộ Giao thông vận tải.

- 4) Giai đoạn 1975 – 1985: Giao thông vận tải trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

- 5) Giai đoạn 1985 – nay: Giao thông vận tải góp phần quan trọng vào công cuộc phát triển đất nước thời kỳ đổi mới.

Ngày 10/4/1986, Bộ Giao thông vận tải có Quyết định số 531/QĐ-TC *chuyển Cục Vận tải ô tô thành lập Liên hiệp các Xí nghiệp vận tải ô tô* trực tiếp quản lý các Công ty Vận

tải ô tô.

Ngày 9/3/1989, Bộ Giao thông vận tải có Quyết định số 356/QĐ-TCCB *sắp xếp lại thành Liên hiệp các xí nghiệp quản lý vận tải ô tô*, các đơn vị trực thuộc chuyển sang hoạt động theo điều lệ xí nghiệp quốc doanh.

Ngày 04/12/1991, Bộ Giao thông vận tải có Quyết định số 2450/QĐ-TCCB *giải thể Liên hiệp các xí nghiệp quản lý vận tải ô tô*, các đơn vị thuộc Liên hiệp chuyển về trực thuộc Bộ.

Ngày 30/1/1993, Chính phủ ban hành Nghị định 07/CP *thành lập Cục Đường bộ Việt Nam*, trực thuộc Bộ Giao thông vận tải, thực hiện chức năng quản lý Nhà nước về đường bộ và vận tải ô tô. Các đơn vị của Liên hiệp các xí nghiệp quản lý vận tải ô tô trước đây chuyển về Bộ, nay giao lại trực thuộc Cục Đường bộ Việt Nam.

Ngày 26/8/2009, Chính phủ ban hành Quyết định số 107/2009/QĐ-TTg *thành lập Tổng cục Đường bộ Việt Nam*, thực hiện chức năng quản lý Nhà nước về giao thông vận tải đường bộ trong phạm vi cả nước.

2.3.2. Một số nét về truyền thống của ngành vận tải bằng xe ô tô

1) Trong những năm kháng chiến chống Pháp, những người công nhân lái xe gan dạ, dũng cảm, kiên cường, dám xả thân vì độc lập dân tộc đã thực hiện thắng lợi nhiệm vụ vận tải phục vụ chiến đấu, góp phần quan trọng làm nên chiến thắng Điện Biên Phủ lịch sử.

2) Sau ngày giải phóng miền Bắc năm 1954, lực lượng phương tiện vận tải ô tô cùng với đội ngũ lái xe được tổ chức theo các công ty của nhà nước, công ty công tư hợp doanh đã phát triển lớn mạnh không ngừng, đóng góp quan trọng trong công cuộc kiến thiết đất nước.

3) Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, những người lái xe vừa vận chuyển phục vụ xây dựng đất nước vừa trực tiếp vận chuyển lương thực, vũ khí, quân trang phục vụ mặt trận, vận chuyển giúp nước Cộng hòa dân chủ nhân dân Lào trong cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc. Nhiều tấm gương lái xe dũng cảm, lái xe vượt qua mưa bom, bão đạn, không sợ gian khổ, hy sinh, quyết tâm đưa hàng tới đích. Hình ảnh anh bộ đội, người chiến sỹ lái xe Trường Sơn là niềm cảm hứng sáng tác cho nhiều nhà thơ,

nhà văn, nhạc sỹ, đã để lại những tác phẩm có sức sống lâu dài trong lòng người Việt Nam và bạn bè quốc tế. Nhiều tập thể đơn vị vận tải ô tô và cá nhân là những lái xe có nhiều thành tích, đã được Nhà nước phong tặng danh hiệu anh hùng.

4) Sau ngày miền Nam giải phóng, đất nước thống nhất, cho đến năm 1985, đội ngũ những người lái xe nước ta cùng nhân dân cả nước bắt tay vào công cuộc xây dựng, kiến thiết đất nước và bảo vệ tổ quốc xã hội chủ nghĩa đồng thời tiếp tục giúp đỡ nước bạn Lào, Campuchia. Lực lượng vận tải ô tô đã có những bước phát triển vượt bậc, đáp ứng kịp thời nhu cầu vận tải trong mọi thời điểm. Những người lái xe, đã vận chuyển đến vùng sâu, vùng xa, đến những công trường lớn, những vùng bị thiên tai bão lũ kịp thời. Những phương thức phục vụ mới trong vận tải hành khách, đưa các tuyến vận tải khách về đến các huyện, xã...Đội ngũ những người lái xe đã đóng góp to lớn vào công cuộc xây dựng và bảo vệ tổ quốc, nhiều người có phẩm chất đạo đức tốt, dám chấp nhận hy sinh gian khổ trong thời bình, tận tụy phục vụ nhân dân.

5) Sau năm 1985 đến nay, bắt đầu công cuộc “Đổi mới”, phát triển nền kinh tế đất nước theo kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, đã tạo điều kiện cho vận tải ô tô phát triển mạnh mẽ, có rất nhiều biến động và thay đổi, nhiều phương tiện tốt, các dịch vụ vận tải ô tô tốt đã được đưa ra thị trường, đáp ứng kịp thời những nhu cầu hết sức đa dạng của thị trường. Chưa bao giờ người dân đi lại dễ dàng và thuận tiện như hiện nay, với nhiều tuyến vận tải đường bộ đi khắp mọi nơi, tới mọi miền đất nước, phát triển giao thông vận tải đi trước một bước để đáp ứng yêu cầu phục vụ đời sống nhân dân, phục vụ xây dựng và phát triển đất nước...

Cơ chế thị trường đã có những tác động tích cực đến hoạt động vận tải ô tô, đạo đức nghề nghiệp của người lái xe ô tô, nhưng cũng đồng thời phát sinh một số hiện tượng, yếu tố tiêu cực tác động đến hoạt động vận tải ô tô, đạo đức nghề nghiệp của người lái xe ô tô. Vì vậy, mỗi cơ quan quản lý nhà nước, mỗi doanh nghiệp, chủ sở hữu phương tiện, người lái xe ô tô kinh doanh vận tải, nhân viên phục vụ trên xe cần thực hiện tốt yêu cầu nâng cao chất lượng dịch vụ để thúc đẩy ngành vận tải ô tô phát triển lành mạnh.